

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

2026-YIL
IYUN/6-SON, IV-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, iyun.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

EPOKSID-DIAN VA FENOLFORMALDEGID GIBRID BOG'LOVCHISI ASOSIDA YUQORI YEYILISH VA KORROZIYABARDOSH ANTIFRIKSION QOPLAMALAR YARATISH	10
Bakirov Lutfillo Yuldoshaliyevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNI BOSHQARISH VA TARTIBGA SOLISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	16
Mamayusupova Dilovarxon, Maxmudaliyeva Manzuraxon, Toyirjonov Shokirjon	
FRANSUZ, RUS VA O'ZBEK TILLARI SPORT TURIZMI TERMINLARINING LEKSIK-SEMANTIK VA LINGVOMADANIY TADQIQI.....	20
Ma'rupova Gulnoz	
МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ХРАНЕНИЯ ПЛОДОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	24
Муратов Абдулазиз Уктамович	
DIGITAL TRANSFORMATION AND EMERGING TRENDS IN INFORMATION TECHNOLOGY.....	29
Daminova Barno, Esmurodova Zarnigor, Boltayev Javohir, Kuziboyeva Lobar	
FRANSUZ, RUS VA O'ZBEK TILLARI SPORT TURIZMI TERMINLARINING LEKSIK-SEMANTIK VA LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI.....	34
Ma'rupova Gulnoz Umarjonovna	
MINTAQA IQTISODIY O'SISHIDA XIZMATLAR SOHASI TARKIBIY O'ZGARISHLARINING STATISTIK TAHLILI: XORAZM VILOYATI MISOLIDA	38
Raximov Alisher Ibragimovich	
KREDIT SKORINGIDA XULQ-ATVOR OMILLARINI BAHOLASH: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY QO'LLANILISHI	45
BekmurodovAbbos Amiriddinovich	
ECONOMETRIC INVESTIGATION OF AGRICULTURAL PRODUCTION ACTIVITIES IN KARAKALPAKSTAN REPUBLIC.....	49
Makhambetova Uringul Reimbaevna	
GETEROKOMPOZIT POLIMER QOPLAMALAR SIRTINING SHAKLLANISHI VA ULARNING PAXTA TOLALARI SIFATIGA TA'SIRINI TADQIQ ETISH	55
Bakirov Lutfillo Yuldoshaliyevich	
GRADIENT BOOSTING (XGBOOST) VA TEGISHLILIK FUNKSIYALARIGA TAYANGAN STATISTIK KLASSIFIKATSIYA USULINING SOLISHTIRMA BAHOLANISHI	62
Ergasheva Ma'mura Gayratovna	
QURILISH SOHASIDA KICHIK VA YIRIK BIZNES SUBYEKTLARI INTEGRATSIYASI SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	69
Axmedova Nilufar Shuxratovna	
LARAVEL PLATFORMASIDA NEYROTARMOQLARNI QO'LLASH ORQALI FOYDALANUVCHI XATTI-HARAKATLARINI BASHORAT QILISH VA TAVSIYA TIZIMLARINI YARATISH	74
Jo'rayev To'xtasin, Abdusattarov Odiljon, Boymatov Mexrojiddin, Maxkamov A'zimjon, Nabijonov Abduqodir	
BEHIND THE 30% TARGET: A CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR WOMEN'S ACADEMIC LEADERSHIP IN UZBEK UNIVERSITIES	82
Farida Nishanova	
QURILISH SANOATIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH: NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR	87
Abdullayev Axror Jaxbarovich	
BALIQCILIKDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI	92
Iskandar Yunusov	

TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI KREDITLASHDAGI BANK KREDIT RISKLARINI PASAYTIRISH YO'LLARI	98
Toymuxamedov Ibrohim Rixsiboyevich	
KO'P KVARTIRALI UY-JOY FONDINI BOSHQARISHDA PROFESSIONAL XIZMAT KO'RSATISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI	108
Rahimov Qodir Ergashevich	
НИЗКОУГЛЕРОДНАЯ ЭНЕРГЕТИКА КАК НАПРАВЛЕНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ МОДЕРНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА	115
Расулкулов Жамшидбек Акрамкулович	
ERKIN IQTISODIY ZONALARNING MOHIYATI VA ULARNING PRINSIPLARI	124
Ubaydullayev Muxammadjon, Akbarov Diyorbek	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MEHMONXONA XIZMATLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY AFZALLIKLARI	128
Raxmonova Nigina Anvarovna	
EMPLOYEE WELL-BEING IN POST-REFORM UZBEKISTAN: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW AND RESEARCH AGENDA	132
Farida Nishanova	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI MOLIALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH MEKANIZMLARI	137
Inobatov Abror Boshlarovich	
REAL SEKTORNING INSTITUTSIONAL TARKIBI VA TRANSFORMATSIYA TENDENSIYALARI	144
Isroilova Muhabbat Rustamjon qizi	
ОБЕСПЕЧЕНИЕ РОСТА ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЯ (НА ПРИМЕРЕ ФИРМЕННЫХ МАГАЗИНОВ «SAG EXPRESS»)	151
Мусаева Шоира Азимовна	
O'ZBEKISTONDA YALPI ICHKI MAHSULOT DINAMIKASINING ICHKI ISTE'MOLGA TA'SIRI	161
Djumayev Zayniddin Axmedovich	
O'ZBEKISTON TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDA KICHIK BIZNES O'RNINI OSHIRISHNING STATISTIK USULLARDAGI TAHLILI	166
Yadgarova Nigora Rixsulla qizi	
KATTA HAJMDAGI MA'LUMOTLARNI REAL VAQT REJIMIDA VIZUALIZATSIYA QILISH UCHUN ADAPTIVE M4 GEOMETRIK-PERSEPTUAL AGREGATSIYA ALGORITMI	170
Nuraliyev Faxriddin, Hotamov Farhod, Muxamedjonova Zuxra	
АЛГОРИТМ ОПТИМИЗАЦИИ ПРОПУСКНОЙ СПОСОБНОСТИ В РАЗВЕТВЛЁННЫХ ПАССИВНЫХ ОПТИЧЕСКИХ СЕТЯХ (PON)	175
Киямов Рахматулло Рузиевич	
MARKETING KOMMUNIKATSIYALARI ORQALI HUDUDLARNING INVESTITSION SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISH	180
Xolmurotova Diyoraxon, Xoliyorova Shoxista	
OZIQ-OVQAT XAVSIZLIGINI TA'MINLASHDA DAVLAT STRATEGIK ZAXIRALARINING O'RNINI	184
Bazarov Nazirjon, Normurodov Alibek	
O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VA UNI BARTARAF ETISHDA TADBIRKORLIKNING ROLI: IQTISODIY TAHLIL VA TENDENSIYALAR	190
Uzakov Sh. Sh.	
MINTAQADA TABIIY KAPITALNI JAMG'ARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	196
Raximov Faxriddin Shavkatovich	
СОВРЕМЕННЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ УГРОЗЫ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ И ПРИЧИНЫ ИХ ВОЗНИКНОВЕНИЯ	201
Петр Ким	

УЧЁТ ВЫБЫТИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ И ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ФИНАНСОВЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОРГАНИЗАЦИИ.....	207
Туракулов Шахриёр, Пашаходжаева Дилдора HUDUDIIY IQTISODIIY O'SISH DRAYVERLARINI KO'P OMILLI REGRESSION TAHLIL ASOSIDA MIQDORIIY BAHOLASH (BUXORO VILOYATI TUMANLARI MISOLIDA).....	213
Ergashev Sherali Erali o'g'li NOAN'ANAVIIY PUL-KREDIT SIYOSATI INSTRUMENTLARINING MAKROIQTISODIIY KO'RSATKICHLARGA QISQA MUDDATLI TA'SIRINI EMPIRIK BAHOLASH	217
Djumonov Dilshod Safaroliyevich O'ZBEKISTONDA YALPI ICHKI MAHSULOT DINAMIKASINING ICHKI ISTE'MOLGA TA'SIRI	222
Djumayev Zayniddin Axmedovich JIZZAX VILOYATI KICHIK BIZNES TIZIMINING EMPIRIK MA'LUMOTLAR BAZASI VA TAVSIFIY STATISTIK TAHLILI	227
Atamuratova Gulrux Muzafarovna KIMYO SANOATI KORXONALARIDA DIVERSIFIKATSIYA SAMARADORLIGINI INTEGRAL BAHOLASH VA 2032-YILGACHA PROGNOZLASH	232
Razikov Otabek Rustamovich ИССЛЕДОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПАРАМЕТРОВ РАЗВОЛОКНЕНИЯ ПУТАНКИ	240
Одилхонова Нафиса, Атаханов Авазбек SOLIQ BOSHQARMALARIDA AGILE MENEJMENT TAMOIYILLARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARINING EMPIRIK-STATISTIK TAHLILI	247
Sayfiyev Jasur Ravshanovich O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT XARIDLARI TIZIMIDA RAQOBAT MUHITI VA SHAFFOFLIKNI TA'MINLASHNING MOIIYAVIIY-IQTISODIIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	253
Rizoqulova Elnora Otabek qizi YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING MINTAQAVIIY OMILLARI.....	260
Ergashev Erkin Iroqovich QULOQ CHANOQ'I VA YUZ YON TASVIRI ASOSIDA SHAXSNI IDENTIFIKATSIYALASH.....	264
Mamatov Narzillo, Samijonov Abdurashid, Abdullaeva Barno, Usarov Jurabek ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ РОТОРНО-УПРАВЛЯЕМЫХ СИСТЕМ (РУС) И ВИНТОВЫХ ЗАБОЙНЫХ ДВИГАТЕЛЕЙ (ВЗД) ПРИ БУРЕНИИ НЕФТЯНЫХ И ГАЗОВЫХ	271
Жахонгир Эркин угли Абдиганиев, Шерали Халлокович Умедов KO'KRAK BEZI SARATONINING MOLEKULYAR SUBTIPLARINI PROGNOZ QILISHDA MULTIPARAMETRIK MRT VA SUN'IY INTELLEKT MODELLARINING INTEGRATSIYASI	282
Sulaymanov Dilshod, Alikariyev Isroiljon ERKIN IQTISODIIY HUDUDLAR VA KICHIK SANOAT ZONALARINI TASHKIL ETISH HAMDA TAKOMILLASHTIRISH ("URGUT" ERKIN IQTISODIIY ZONASI MISOLIDA)	288
Yazdanov Mirjaxon G'ayrat o'g'li IQLIM O'ZGARISHLARINING HUDUD BARQAROR RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH REYTINGI: NAZARIY-USLUBIIY YONDASHUV	294
Madenova Elmira Nizamatdinovna TIJORAT BANKLARI FOYDASINI SOLIQQA TORTISHNING NAZARIY JIHATLARI	300
Turanov M. Sh. BELAZ YUK MASHINALARINING SHARLI O'Q DETALLARDAGI KUCHLANISH KONSENTRATSIYASINING TAHLILI VA MUSTAHKAMLIKKA TA'SIRI.....	306
Yusupov Abdulaziz, Pushanov Akbar, Jo'raqulov Ixtiyor, Jaxonov Shoxrux ОЧИСТИТЕЛЬНАЯ СЕКЦИЯ ХЛОПКООЧИСТИТЕЛЬНОГО АГРЕГАТА С НАКЛОННЫМИ КОЛКАМИ НА КОЛКОВЫХ БАРАБАНАХ.....	311
Эргашев Рахимжон, Мавлянов Айбек, Росулов Рузимурод SUV-SUV TIZIMIDA ISSIQLIK ALMASHINISH JARAYONINI JADALLASHTIRISH	316
Karabayev Asatilla, Yo'liiyev Shukurali, Abduqayumov Jamoliddin	

HUDUDLARDA AGROTURISTIK SALOHİYATNI BAHOLASH USLUBI	323
Qodirov Azizjon, Rustamov Adhamjon, Jumayeva Ozoda	
ROI-WEIGHTED PRIMARY FRAME FILTERING FOR EFFICIENT DEEP VIDEO SURVEILLANCE	329
Shohruh Begmatov, Mukhriddin Arabboev, Akhram Nishanov	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA SUN'YI INTELLEKTDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	340
Sharipova Munojot Murodullayevna	
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ДОХОДОВ И РАСХОДОВ ПО ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ	348
Баходиров Азизжон Баходирович, Пашаходжаева Дилдора Джабборхоновна	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	353
Isomuxamedov Akbarjon Bahodir o'g'li	
BUYUK BRITANIYADA BILVOSITA SOLIQLAR TIZIMINING EVOLYUTSIYASI	359
Malika Sharipova Maxmudjon qizi	
TEMIR YO'L TRANSPORTI RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASHNING BESH BOSQICHLI REYTING SHKALASI: METODOLOGIK ASOSLAR VA AMALIY TATBIQ ("O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AJ MISOLIDA)	367
Fayzullayev Javlonbek Sultonovich	
«ВОЗНИКНОВЕНИЕ И РАЗВИТИЕ КОНЦЕПЦИИ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В МИРОВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ МЫСЛИ»	372
Ким Т.В.	
XUSUSIY UNIVERSITETLARNI IQTISODIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING ICHKI MANBALARI: BALANS TARKIBI VA AKTIVLARNI KAPITALLASHTIRISH TAHLILI	378
Rahimov Sardor Uralovich	
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ В ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ	383
Кадыров Арслан, Пашаходжаева Дилдора	
RAQAMLI BANK ISHI: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR, INNOVATSIYALAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA).....	388
Shokirov Sardor Inotdullo o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MULTIMODAL TRANSPORT-LOGISTIKA INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHGA INVESTITSİYALARNI JALB ETISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	393
Malikova Shoira Baxtiyorovna	
BUXORO VILOYATI OZIQ-OVQAT SANOATINI SIRKULAR IQTISODIYOT ASOSIDA RIVOJLANTIRISH ...	398
Kudratov Muhammad Rustamovich	
TIBBIY XIZMATLAR BOZORINING TASHKILIY VA INSTITUTSIONAL TUZILMASI	402
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
BIZNES TAHLILIDA KATTA MA'LUMOTLAR VA SUN'YI INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	407
Umarov Abbos Nuriddin o'g'li	
MINTAQQA SANOATINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	414
Oramov Jahongir, Muxitdinov Xudayar	
POSE-AWARE FACE SELECTION FOR IMPROVING FACE IDENTIFICATION RELIABILITY	419
Shohruh Begmatov	
O'ZBEKISTONDA EKSPORT UCHUN MEVA-SABZAVOT YETISHTIRISH VA UNI SUG'URTALASHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH	433
Kalenov K.T.	
INNOVATSION MOLIVAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI SUG'URTA FAOLIYATINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH.....	438
Ergashev Olim Kenjayevich	

CUSTOMS PROCEDURES AND TRADE FACILITATION CHALLENGES IN UZBEKISTAN'S CROSS-BORDER TRADE: A POLICY REVIEW	444
Khanifakhon Solikhova	
SOLIQ BOSHQARMALARIDA AGILE MENEJMENT TAMOYILLARIDAN FOYDALANISH	
ISTIQBOLLARINING EMPIRIK-STATISTIK TAHLILI	449
Sayfiyev Jasur Ravshanovich	
THE DIGITAL GASTRONOME: HOW TECHNOLOGY CONNECTS TOURISTS, RESTAURANTS, AND THE TECH EMPIRE.....	455
Freshta Qayoumy	
ВОЗНИКНОВЕНИЕ И РАЗВИТИЕ КОНЦЕПЦИИ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В МИРОВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ МЫСЛИ.....	462
Т.В. Ким	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINI STRATEGIK BOSHQARISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI: SUN'IY INTELLEKT, BIG DATA, LEARNING ANALYTICS VA DATA-DRIVEN GOVERNANCE.....	468
O'ktamova Durdona Baxtiyor qizi	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLAR MOLIVAVIY RESURSLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA NAZARIY ASOSLARI	474
Tangriyeva Farida Abdulkarimovna	
O'ZBEKISTONDA MOSH EKSPORTINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH: RCA INDEKSI, QO'SHILGAN QIYMAT VA EKSPORT ZANJIRI TAHLILI.....	479
Islamova Malika Ilyos qizi, Muhammad Ali Hakimovich Saidov	
ФИНТЕХ-РЕШЕНИЯ ДЛЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА: ЦИФРОВЫЕ ПЛАТЕЖИ, КРАУДФАНДИНГ И ДОСТУП К КАПИТАЛУ	485
Ли Д. Э.	
KATTA HAJMDAGI MA'LUMOTLAR TO'PLAMIDA ANOMALIYALARNI ANIQLASH UCHUN K-MEANS VA DBSCAN ALGORITMLARINING NAZARIY OPTIMALLASHUV MODELLARI.....	489
Jo'rayev Sherali Umarjonovich	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR O'RNI.....	497
Pyotr Kim	
ИССЛЕДОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ СВАРКИ МАГНИЕВЫХ СПЛАВОВ	503
Эрматов Зиядулла, Садуллаева Бувалма	
ZINGIBER OFFICINALE ROSC. IN VITRO MADANIYATIDA MIKRORIZOMOGENEZ VA KALLUS REGENERATSIYASINI NANOSTRUKTURALI ELITSITORLASH VA VAQTINCHALIK IMMERSION TIZIMLARI (TIS) YORDAMIDA JADALLASHTIRISHNING MOLEKULYAR-GENETIK VA FIZIOLOGIK ASOSLARI	508
Shamsiddinova Shahrizoda	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA B2B MODELIDAGI BIZNES JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH: KIMYO SANOATI MISOLIDA TAHLIL	513
Xaydarova Kamola Axinjanovna	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI PORTFELI SAMARADORLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	518
Xojiyev Jaxongir Dushabayevich	
FERMER XO'JALIKLARINING XALQARO BOZORLARGA INTEGRATSIYALASHUVI SALOHİYATINING 2032-YILGACHA ISTIQBOL PROGNOZI	524
Tursunqulov G'olibjon Shavkat o'g'li	
RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNING SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	533
Nomozova Qumri Isoyevna	

TURIZM TRANSPORTI LOGISTIKASIDA MENEJMENT TIZIMINING METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA AMALIYOTI	539
Atamurodov Ulug'bek Nizamkulovich	
INGICHKA BOYITISH FABRIKASI TEXNOGEN CHIQINDILARIDAN VOLFRAMNI KOMBINATSIYALASHGAN GRAVITATSION VA ELEKTROMAGNIT BOYITISH USULLARI YORDAMIDA AJRATIB Olish.....	544
Boymurodov Najmiddin Abduqodirovich, Temirov Kamoliddin Abdinazar o'g'li	
TURLI TOLA TARKIBLI KOSTYUMBOP MATOLARNING SIFAT KO'RSATKICHLARINI TO'LIQ OMILLI EKSPERIMENT ASOSIDA BAHOLASH	550
M. R. Atanafasov, Daniyor Kholmurodovich Sobirov	
BOSHQARUV TAHLILI ASOSIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING AMALIY JIHATLARI	554
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING LIKVIDLILIGINI TA'MINLASH MASALALARI	558
Tojiyev Rahmatilla Rahmonovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	563
Mamatov Baxodir, Raupov Akbar	
STRENGTHENING STATE FINANCIAL ASSISTANCE TO FOSTER ENTREPRENEURSHIP AMONG LOW-INCOME FAMILIES.....	570
Erejepov Kuwanishbay Jienbay uli	
BOG'DORCHILIK XO'JALIKLARIDA INVESTITSİYALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINING DETERMINANTLARI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	575
Jalilov Shohruh Zafar o'g'li	
КОЛИЧЕСТВЕННАЯ ОЦЕНКА И РЕАЛИЗАЦИЯ РЕЗЕРВОВ РОСТА ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОРНО-ХИМИЧЕСКОГО ПРЕДПРИЯТИЯ (НА ПРИМЕРЕ АО «ДЕХКАНАБАДСКИЙ ЗАВОД КАЛИЙНЫХ УДОБРЕНИЙ»)	581
Мирсаидова Шахноза Арсланбековна	
MIKRO XIZMAT KO'RSATUVCHILARNI RASMIYLASHTIRISH VA MILLIY PLATFORMAGA INTEGRATSIYALASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	588
Muzafarov Akmal Axmadovich	
O'ZBEKISTONDAGI YETAKCHI TIJORAT BANKLARINING AKTIVLARI VA PASSIVLARINING TAHLILI ..	594
Shodiyev Odiljon Salim o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI SANOAT KORXONALARINING ISHLAB CHIQARISH FAOLIYATINI STATISTIK TAHLILI	598
Allaniyazova Aysara Muratovna	
SENTIMENT-BASED EVALUATION OF EMOTIONAL EXPERIENCE IN UX: A CASE STUDY ON DUOLINGO USER FEEDBACK.....	603
Diyorbek Yusufjonov	
DAROMAD SOLIG'I YUKINING SOLIQ TO'LOVCHILARI TARKIBI	607
Sabirov Mirza Qilichbayevich	
ФИНАНСИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ СУБЪЕКТОВ БИЗНЕСА: ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАН	611
Жубанова Байрамгул Аймуратовна	
QISHLOQ XO'JALIGIDA IQTISODIY MUNOSABATLARNI AMALGA OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI	616
Aydaniyazova Baxtigul Abilkasimovna	
INVESTIGATION OF STRUCTURAL FORMATION MECHANISMS IN HYBRID COMPOSITE MATERIALS BASED ON POLYPROPYLENE (PP) AND POLYETHYLENE (PE)	620
U.A. Ziyamukhamedova, L.Y. Bakirov, E.T. Turgunaliyev, A.F. Soliev, M.Sh. Abdulakimov	
TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TIJORAT BANKLARINING QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAGI FAOLIYATI ISTIQBOLLARI.....	630
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	

BOJXONA YIG'IMLARINI UNDIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	636
Jurayev Jonibek Javlijevich	
TOSHKENT SHAHRIDA UY-JOY FONDINING HOZIRGI HOLATI VA BOSHQARUV TIZIMI TAHLILI.....	641
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI UCHUN INNOVATSION BANK MAHSULOTLARINI YARATISH VA ULARNI TARG'IB ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH	646
Shodmonova Sadoqat Jo'raqobil qizi	
"O'ZBEKISTON MILLIY ELEKTR TARMOQLARI" AJ ENERGETIKA TIZIMINING HUDUDIY RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	652
Xakimjanova Surayyo Xabibullayevna	
HUDUDLARNI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA BUDJETLARARO TRANSFERTLARNING AHAMIYATI	656
Hakimov Feruz Xurshid o'g'li	
GAZNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA BARQAROR RIVOJLANISH HOLATINING IQTISODIY TAHLILI VA BAHOLASH	662
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol qizi	
STRATEGIC MANAGEMENT OF HIGHER EDUCATION UNDER CHANGING REGULATORY CONDITIONS	666
Khumoyun Avezov	
INSON KAPITALINI HUDUDIY JOYLASHTIRISH VA YANGI ISH O'RINLARINI YARATISHNING AGLOMERASION-KLASTER MEXANIZMI	671
Yusubboyeva Dinora Qudrat qizi	
TIJORAT BANKLARI O'RTASIDAGI RAQOBAT DARAJASINING STATISTIK VA EKONOMETRIK BAHOSI: RAQOBAT VA MOLIVAVIY BARQARORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK.....	676
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
BYUDJET TASHKILOTLARIDA ICHKI AUDITDA MUHIMLIK DARAJASINI RISKQA BOG'LIQ HISOBLASH METODIKASI.....	683
Misirov Akbarali Pardaboyevich	
SEYSMIK HUDUDLARDA METALL KONSTRUKSIYALARNING HISOBII ISHONCHLILIGI VA EKSPLOATATSION BARQARORLIGINI OSHIRISHNING MUHANDISLIK-METODOLOGIK ASOSLARI	690
Yaxshiboyev Mirolimjon Yaqubjon o'g'li	
RAQAMLI BANK XIZMATLARIDA KIBERXAVF VA UCHINCHI TOMON RISKLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	697
Suxrob Narzullayevich Xolmatov	
OLIIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT) ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI VA ULARNI SOTILISHI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	703
Xudayberdiyev Nizomiddin Qurbonqulovich	
РАЗВИТИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	709
Юлдашева Шохсанам Дилмуродовна	
O'ZBEKISTON TEMIR YO'L TRANSPORTI INNOVATSION SALOHIIYATINI BAHOLASH	713
Muradov Bahrom, Masharipov Ma'sud	
HARAKATLANISH JARAYONIDA YO'L-TRANSPORT HODISALARINING KELIB CHIQISHIGA SABAB BO'LUVCHI OMILLAR	718
Umid Sadirdinovich Xolmatov	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	724
Xujamatova Shaxlo Abdusalom qizi	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEKNOLOGIYALARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI

Xujamatova Shaxlo Abdusalom qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Axborot tizimlari va texnologiyalari kafedrasida mustaqil izlanuvchi

Email: sh.khujamatova@gmail.com

Annotatsiya. Raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining iqtisodiy o'sishga ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqotda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, resurslardan foydalanishni optimallashtirish, yangi bozor segmentlarini shakllantirish hamda iqtisodiy tizimlarning raqamli transformatsiyasini jadallashtirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, internet foydalanuvchilari sonining o'sish dinamikasi, sun'iy intellekt, blokcheyn, Buyumlar interneti (IoT) va bulutli hisoblash texnologiyalarining iqtisodiy rivojlanish hamda barqaror taraqqiyotga ta'siri tahlil etilgan. Tadqiqot natijalari axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish iqtisodiy samaradorlikni oshirish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish hamda barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, iqtisodiy o'sish, sun'iy intellekt, blokcheyn, Buyumlar interneti (IoT), bulutli hisoblash, internet infratuzilmasi, raqamli transformatsiya, barqaror rivojlanish.

Аннотация. В статье проанализировано влияние информационно-коммуникационных технологий на экономический рост в условиях цифровой экономики. Рассмотрена роль информационно-коммуникационных технологий в повышении эффективности производства, оптимизации использования ресурсов, формировании новых рыночных сегментов и ускорении цифровой трансформации экономических систем. Также исследованы динамика роста числа пользователей Интернета, а также влияние технологий искусственного интеллекта, блокчейна, Интернета вещей (IoT) и облачных вычислений на экономическое развитие и устойчивый рост. Результаты исследования показывают, что развитие информационно-коммуникационных технологий является важным фактором повышения экономической эффективности, стимулирования инновационной деятельности и достижения целей устойчивого развития.

Ключевые слова: цифровая экономика, информационно-коммуникационные технологии, экономический рост, искусственный интеллект, блокчейн, Интернет вещей (IoT), облачные вычисления, интернет-инфраструктура, цифровая трансформация, устойчивое развитие.

Abstract. This study analyzes the impact of information and communication technologies (ICT) on economic growth in the context of the digital economy. It examines the role of ICT in improving production efficiency, optimizing resource utilization, creating new market segments, and accelerating the digital transformation of economic systems. The study also analyzes the growth dynamics of Internet users and the impact of artificial intelligence (AI), blockchain, the Internet of Things (IoT), and cloud computing technologies on economic development and sustainable growth. The findings indicate that the development of ICT is a key factor in enhancing economic efficiency, promoting innovation, and achieving sustainable development goals.

Keywords: digital economy, information and communication technologies (ICT), economic growth, artificial intelligence (AI), blockchain, Internet of Things (IoT), cloud computing, Internet infrastructure, digital transformation, sustainable development.

KIRISH

XXI asrda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi global iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Raqamlashtirish jarayonlari ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, ta'lim, sog'liqni saqlash va davlat boshqaruvi tizimlarida samaradorlikni oshirish bilan bir qatorda yangi iqtisodiy munosabatlar va biznes modellari shakllanishiga xizmat qilmoqda. Ushbu jarayonlarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari iqtisodiy o'sishning muhim omili sifatida namoyon bo'lib, iqtisodiy tizimlarning

raqobatbardoshligini oshirish, innovatsion rivojlanishni jadallashtirish hamda resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Bugungi kunda raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi internet infratuzilmasining kengayishi, bulutli hisoblash texnologiyalari, katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash tizimlari, sun'iy intellekt, blokcheyn va Internet of Things (IoT) texnologiyalarining amaliyotga keng joriy etilishi bilan bevosita bog'liqdir. Ushbu texnologiyalar iqtisodiy faoliyatni avtomatlashtirish, boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish hamda yangi qiymat yaratish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Natijada iqtisodiy o'sishning an'anaviy omillari bilan bir qatorda raqamli texnologiyalar ham iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayverlaridan biriga aylanmoqda.

O'zbekiston Respublikasida ham raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini iqtisodiyotning barcha sohalariga keng joriy etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mamlakatda raqamli infratuzilmani rivojlantirish, elektron davlat xizmatlarini kengaytirish, internet qamrovini oshirish va innovatsion texnologiyalarni amaliyotga tatbiq etish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu esa iqtisodiy o'sish sur'atlarini jadallashtirish, investitsion jozibadorlikni oshirish hamda aholining turmush sifatini yaxshilash uchun muhim sharoit yaratmoqda.

Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining iqtisodiy o'sishga ta'sirini baholash, ularning iqtisodiy samaradorlik, ijtimoiy farovonlik va barqaror rivojlanishga qo'shayotgan hissasini aniqlash dolzarb ilmiy masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar va ma'lumotlar tahlili tizimlarining iqtisodiy jarayonlarga ta'sirini o'rganish, raqamli infratuzilmaning iqtisodiy o'sish bilan o'zaro bog'liqligini tahlil qilish hamda raqamli transformatsiyaning istiqbollari baholash muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) iqtisodiy o'sishga ta'siri masalasi so'nggi yillarda iqtisodiy tadqiqotlarning muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. Jahon amaliyoti shuni ko'rsatadiki, AKTning rivojlanishi ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va iqtisodiy raqobatbardoshlikni kuchaytirishda muhim omil hisoblanadi.

Xalqaro tashkilotlar, jumladan, World Bank, Organisation for Economic Co-operation and Development hamda International Telecommunication Union tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda internet infratuzilmasi, keng polosali aloqa tarmoqlari va raqamli xizmatlarning rivojlanishi mamlakatlar iqtisodiy o'sish sur'atlariga ijobiy ta'sir ko'rsatishi ta'kidlangan. Ushbu tadqiqotlarda AKT iqtisodiy rivojlanishning asosiy drayverlaridan biri sifatida e'tirof etiladi.

Raqamli iqtisodiyot nazariyasining shakllanishiga katta hissa qo'shgan olimlardan Nicholas Negroponte raqamli texnologiyalarning iqtisodiy munosabatlarni tubdan o'zgartirishdagi rolini asoslab bergan. Uning fikricha, iqtisodiy faoliyatning raqamli muhitga ko'chishi ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarining samaradorligini oshiradi hamda yangi biznes modellarning paydo bo'lishiga xizmat qiladi.

Raqamli transformatsiya va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik masalalari Erik Brynjolfsson va Andrew McAfee tomonidan ham keng o'rganilgan. Ularning ilmiy ishlarnalarida sun'iy intellekt, avtomatlashtirish va raqamli platformalar iqtisodiyotning ishlab chiqarish quvvatlarini oshiruvchi asosiy omillar sifatida baholangan. Tadqiqotchilar texnologik taraqqiyot mehnat unumdorligini oshirish orqali iqtisodiy o'sishga sezilarli ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydilar.

Sun'iy intellekt va katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish texnologiyalarining iqtisodiy samaradorlikka ta'siri bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda ushbu texnologiyalar korxonalar xarajatlarini kamaytirish, boshqaruv qarorlarini optimallashtirish va bozor prognozlarining aniqligini oshirish imkonini berishi qayd etilgan. Xususan, sun'iy intellekt texnologiyalarining 2030-yilga qadar global iqtisodiyotga trillionlab dollar qo'shimcha qiymat yaratishi prognoz qilinmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining iqtisodiy o'sishga ta'sirini o'rganish uchun kompleks ilmiy yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqotning nazariy asosini raqamli iqtisodiyot, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, sun'iy intellekt va barqaror rivojlanish masalalariga bag'ishlangan mahalliy hamda xorijiy ilmiy manbalar tashkil etdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Zamonaviy iqtisodiy rivojlanish bosqichida raqamli texnologiyalar iqtisodiy tizimlarning transformatsiyasida

asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Jumladan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) iqtisodiy o'sishning yangi drayveri sifatida ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish hamda yangi bozor segmentlarini shakllantirishda muhim rol o'ynamoqda. Raqamli iqtisodiyot sharoitida AKTning joriy etilishi iqtisodiy faoliyatni an'anaviy shakllardan raqamli platformalar asosidagi modelga o'tkazish orqali iqtisodiy tizimlarning sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishiga xizmat qiladi.

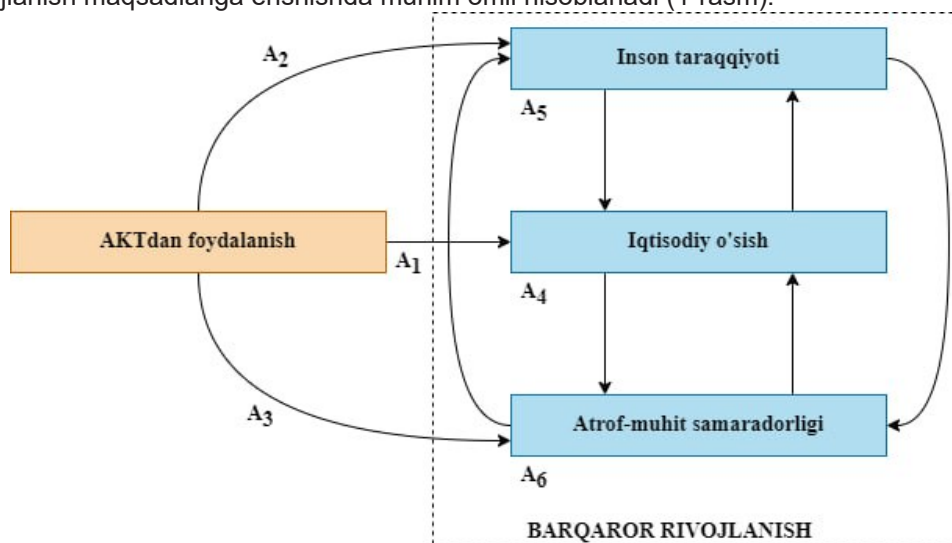
O'zbekiston Respublikasida ham axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini rivojlantirish iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. So'nggi yillarda mamlakatda raqamli infratuzilma jadal rivojlanib, internet qamrovi kengaymoqda, elektron xizmatlar soni ortmoqda hamda raqamli platformalar faoliyati kengayib bormoqda. Bu esa iqtisodiy o'sishning yangi omillarini shakllantirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, kontent taqsimlash tizimlari samaradorligini oshirish, sun'iy intellekt asosida boshqaruvni takomillashtirish va resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish masalalari dolzarb bo'lib qolmoqda.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bugungi kunda iqtisodiyot va jamiyatning deyarli barcha sohalarini qamrab oluvchi muhim transformatsion omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, ta'lim, sog'liqni saqlash, davlat boshqaruvi va boshqa tarmoqlarda raqamli transformatsiya jarayonlarini tezlashtirib, iqtisodiy o'sishning yangi modelini shakllantirishga xizmat qilmoqda. Xususan, xizmatlar sektorida biznes jarayonlarini avtomatlashtirish, ma'lumotlarni raqamli shaklda qayta ishlash va xizmatlarni keng ommaga masofaviy tarzda taqdim etish imkoniyatlarining yaratilishi natijasida samaradorlik va raqobatbardoshlik sezilarli darajada oshmoqda.

Shu bilan birga, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va barqaror rivojlanish maqsadlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni yanada mustahkamlash, ularning siyosiy, iqtisodiy va institutsional darajadagi integratsiyasini kuchaytirish zarurati saqlanib qolmoqda. Zamonaviy raqamli texnologiyalar iqtisodiy samaradorlikni oshirish bilan bir qatorda, ijtimoiy farovonlikni ta'minlash va ekologik muammolarni hal etishda ham muhim vosita hisoblanadi. Shu sababli axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik barqarorlikka ta'sirini chuqur o'rganish va amaliyotga tatbiq etish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida sun'iy intellekt, bulutli hisoblash texnologiyalari, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish tizimlari va yuqori tezlikdagi internet texnologiyalarining rivojlanishi kontent yaratish, saqlash va taqsimlash tizimlarining samaradorligini sezilarli darajada oshirmoqda. Ayniqsa, raqamli infratuzilma va sun'iy intellekt texnologiyalarini rivojlantirish orqali axborot oqimlarini boshqarish hamda kontent taqsimlash tizimlarini optimallashtirish masalalari bugungi kunda ilmiy tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Ishlab chiqarish va iste'molning barqaror modellarini shakllantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining transformatsion imkoniyatlaridan samarali foydalanish bo'yicha bir qator muhim yo'nalishlar ajratib ko'rsatiladi. Jumladan, ma'lumotlar markazlarining energiya sarfini optimallashtirish va energiya samaradorligini oshirish, ta'minot zanjirlarini boshqarishda zamonaviy dasturiy yechimlardan foydalanish orqali resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlash, elektron chiqindilarni qayta ishlash hamda texnologik uskunalarni ekologik xavfsiz utilizatsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, internet infratuzilmasining energiya sig'imini kamaytirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish hamda energiya iste'moli, axborot oqimlari va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tizimli ravishda tahlil qilish barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim omil hisoblanadi (1-rasm).

1-rasm. AKT va barqaror rivojlanish o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik.

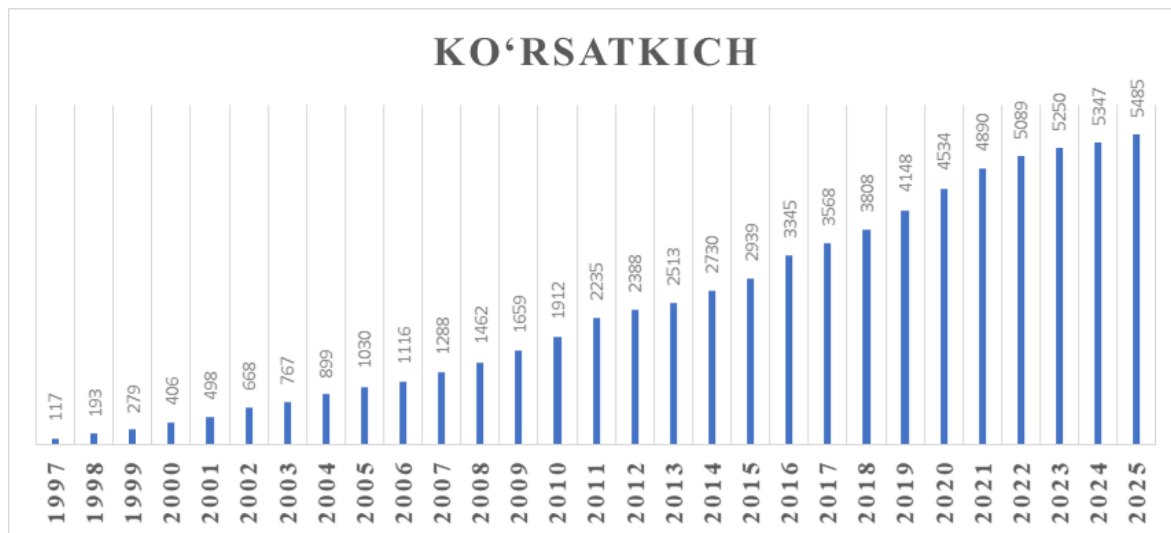
So'nggi yillarda sun'iy intellekt va unga bog'liq texnologiyalar, jumladan, blokcheyn, IoT hamda bulutli

hisoblash tizimlari barqaror rivojlanishning barcha yo'nalishlarida asosiy transformatsion omil sifatida keng o'rganilmoqda. Ushbu texnologiyalarni joriy etish bilan bog'liq imkoniyatlar va xavf-xatarlar, shuningdek, ularning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik tizimlarga ta'siri yuzasidan ilmiy tadqiqotlar hajmi keskin oshib bormoqda.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot oqimlarining keskin ortishi, global internet trafikining yuqori sur'atlarda o'sishi hamda raqamli xizmatlarga bo'lgan talabning kengayishi kontentni tezkor, ishonchli va samarali yetkazib berish tizimlarini rivojlantirish zaruratini yuzaga keltirdi.

Internet tarmog'idan foydalanuvchilar sonining 1997–2025-yillar davomida barqaror va yuqori sur'atlarda o'sib borganligi ko'rsatilgan. Tahlil natijalariga ko'ra, dastlabki yillarda internet foydalanuvchilari sonining nisbatan past bo'lganligi raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi hamda internet xizmatlari qamrovining cheklanganligi bilan izohlanadi.

2-rasm. 2025-yilga qadar internet tarmog'ida foydalanuvchilar sonining o'sish dinamikasi.

Internetdan foydalanish bo'yicha statistik ma'lumotlarni yig'ish infratuzilmasi yetarli darajada rivojlanmagan hududlarda yaqqol namoyon bo'ladi. Natijada ayrim mintaqalarda internet foydalanuvchilari soni va raqamli xizmatlardan foydalanish darajasi real holatga nisbatan past baholanishi kuzatiladi. Shu sababli raqamli iqtisodiyot sharoitida internet infratuzilmasini rivojlantirish, kontent taqsimlash tizimlarini boshqarish hamda foydalanuvchi tajribasini optimallashtirishda ishonchli va yangilanib boruvchi statistik ma'lumotlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Hozirgi bosqichda sun'iy intellekt texnologiyalari jamiyatning deyarli barcha sohalariga kirib borib, nafaqat ilmiy yo'nalish, balki amaliy platforma sifatida ham jadal rivojlanmoqda. U sanoat, xizmatlar sektori hamda davlat boshqaruvi tizimlarida keng qo'llanilmoqda.

2030-yilga kelib sun'iy intellekt texnologiyalarining global iqtisodiyotga qo'shadigan hissasi sezilarli darajada oshishi prognoz qilinmoqda. Bu esa ushbu texnologiyaning iqtisodiy rivojlanishdagi strategik ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi.

Shu nuqtai nazardan sun'iy intellekt va unga bog'liq raqamli texnologiyalar Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim vosita hisoblanadi. Ular orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish, ijtimoiy inklyuzivlikni ta'minlash hamda atrof-muhit muvozanatini saqlash kabi ustuvor yo'nalishlarda sezilarli natijalarga erishish mumkin.

So'nggi yillarda sun'iy intellekt va blokcheyn kabi texnologiyalar barqaror rivojlanishning barcha ustunlari uchun asosiy harakatlantiruvchi kuch sifatida keng o'rganilmoqda. Ushbu texnologiyalarni rivojlantirish va joriy etish bilan bog'liq imkoniyatlar, xavf-xatarlar hamda ularning iqtisodiy, ijtimoiy va atrof-muhitga ta'siri yuzasidan kompleks ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli iqtisodiyot sharoitida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari iqtisodiy o'sishni jadallashtiruvchi muhim omillardan biri hisoblanadi. AKTning iqtisodiyot tarmoqlariga keng joriy etilishi ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish hamda yangi bozor va xizmatlar shakllanishiga xizmat qilmoqda.

Raqamli infratuzilmaning rivojlanishi, internet qamrovining kengayishi va elektron xizmatlar hajmining

ortishi iqtisodiy faollikning o'sishiga bevosita ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Shuningdek, sun'iy intellekt, bulutli hisoblash, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish va IoT texnologiyalarining rivojlanishi iqtisodiy jarayonlarni optimallashtirish, boshqaruv samaradorligini oshirish hamda innovatsion faoliyatni rag'batlantirish imkonini bermoqda.

AKTning iqtisodiy o'sish bilan bir qatorda ijtimoiy va ekologik barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyati ham yoritildi. Energiya samaradorligini oshirish, raqamli infratuzilmani takomillashtirish, elektron chiqindilarni boshqarish va qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishning muhim omillari sifatida baholandi.

Raqamli transformatsiya jarayonlarining muvaffaqiyati internet infratuzilmasining rivojlanganligi, raqamli savodxonlik darajasi, ishonchli statistik ma'lumotlar bazasi va zamonaviy texnologiyalarni qo'llab-quvvatlovchi institutsional muhitning mavjudligiga bog'liq ekanligi aniqlandi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. International Telecommunication Union. *Measuring Digital Development: Facts and Figures 2024*. Geneva: ITU, 2024.
2. World Bank. *World Development Report 2024: Digitalization for Development*. Washington, DC: World Bank, 2024.
3. Organisation for Economic Co-operation and Development. *Digital Economy Outlook 2024*. Paris: OECD Publishing, 2024.
4. United Nations Conference on Trade and Development. *Digital Economy Report 2024*. New York and Geneva: United Nations, 2024.
5. World Economic Forum. *The Future of Digital Economy and New Value Creation*. Geneva: World Economic Forum, 2024.
6. United Nations. *Transforming Our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York: United Nations, 2015.
7. International Monetary Fund. *Digitalization and Productivity Growth: Global Perspectives*. Washington, DC: International Monetary Fund, 2023.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktyabrdagi "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash to'g'risidagi PF-6079-sonli Farmoni. <https://lex.uz/docs/-5030957?ONDATE=12.08.2021>
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 28-apreldagi "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4699-son qarori. <https://lex.uz/docs/-4800657>
10. World Bank. *World Development Indicators Database*. Washington, DC: World Bank, 2024.

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100